

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.008.03.2021

00746221

Pan
Jarosław Ruszewski
Prezes Centrum Aktywności Społecznej
„Pryzmat” w Suwałkach
Stowarzyszenie Centrum Aktywności
Społecznej Pryzmat
ul. Noniewicza 91, 16-400 Suwałki

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/046 – Wsparcie udzielane przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej podmiotom ekonomii społecznej i solidarnej

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Stowarzyszenie Centrum Aktywności Społecznej Pryzmat, ul. Noniewicza 91, 16-400 Suwałki ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jarosław Ruszewski – Prezes Zarządu ²
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej dotowanych projektów. 2. Realizacja przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej zadań w obszarze animacji lokalnej, usług ekonomii społecznej i wsparcia przedsiębiorców społecznych zgodnie z obowiązującymi standardami. 3. Osiągnięcie zakładanych efektów i ocen metod ich pomiaru. 4. Przestrzeganie przepisów i procedur obowiązujących przy świadczeniu usług dla przedsiębiorców ekonomii społecznej.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018 – 2020. Dla realizacji celów kontroli mogą być wykorzystane dane i dokumenty z okresu wcześniejszego i późniejszego w zakresie związanym z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Piotr Żukowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/55/2021 z 20 kwietnia 2021 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: „Stowarzyszenie” lub „Centrum”.

² Od 14 stycznia 2003 r.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm., ustawa zwana dalej: *ustawą o NIK*.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Stowarzyszenie, będące liderem partnerstwa tworzącego ośrodek wsparcia ekonomii społecznej (dalej: OWES) aktywnie włączyło się w realizację projektu „Podlaskie Centrum Wspierania Ekonomii Społecznej” (dalej: PCWES) w ramach działania 7.3 Wzmocnienie roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa podlaskiego z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020⁵. Stowarzyszenie było partnerem wiodącym projektu i odpowiedzialne było za wdrożenie systemu zarządzania i kontroli finansowej projektu oraz informowanie Instytucji Zarządzającej⁶, o problemach w realizacji projektu. Projekt został zrealizowany zgodnie z umową i wnioskiem o dofinansowanie, na ten cel uzyskano 6.889.239,42 zł. Osiągnięto zakładane cele szczegółowe w zakresie wypracowania założeń, co do utworzenia podmiotu ekonomii społecznej przez 38 grup inicjatywnych i utworzenia 116 miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych. Realizację tych celów zapewniała prawidłowa organizacja OWES, utworzonego w ramach projektu PCWES, zatrudnienie kadry spełniającej wymagania w zakresie doświadczenia i kwalifikacji, co jednocześnie umożliwiło świadczenie usług animacji, doradztwa i szkolenia na wysokim poziomie i zgodnie z potrzebami klientów. Zgodnie z wymogami prowadzono wyodrębnioną ewidencję wydatków projektu. Wszystkie zbadane wydatki (30,4% wszystkich wydatków kwalifikowanych w ramach kosztów bezpośrednich) ujęte zostały we wnioskach o płatność i zostały prawidłowo udokumentowane. Centrum dokonało naboru i oceny formalnej oraz merytorycznej wniosków o przyznanie dofinansowania zgodnie z warunkami konkursu. Prawidłowo dokonywano zrealizowanych już rozliczeń udzielonych dotacji (wniosek o płatność końcową był jeszcze w toku rozpatrywania), jednak zakres czynności monitorujących i kontrolnych nad realizacją umów dotacyjnych był niewystarczający. Kontrola wykazała bowiem, że w przypadku dwóch ze 116 utworzonych miejsc prac, nie spełniono wymogu zatrudnienia pracownika przez okres 12 miesięcy. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły ponadto błędnych zapisów w księgach rachunkowych oraz niepodpisania aneksów do siedmiu umów o przyznanie dotacji, w przypadku przedłużania terminu realizacji umów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja przez OWES dotowanych projektów w ramach RPO oraz prawidłowość danych we wnioskach

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie o objętym kontrolą Stowarzyszenie w ramach RPO WP realizowało jeden projekt pt. Podlaskie Centrum Wspierania Ekonomii Społecznej na podstawie umowy o dofinansowanie (nr UDA-RPPD.07.03.00-20-0009/16-00)⁸, zawartej w dniu 7 czerwca 2017 r. między Zarządem Województwa Podlaskiego a Prezesem Stowarzyszenia. Kwota dofinansowania, określona w umowie, wynosiła 6.889.239,42 zł⁹. Całkowita wartość projektu wynosiła 7.131.239,42 zł, z tego 3,439% stanowił wkład własny w wysokości 242.000,00 zł (środki prywatne)¹⁰. Zgodnie z umową partnerską z 31 marca 2017 r. projekt był realizowany

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: RPO WP.

⁶ Dalej „IZ”. Funkcję IZ pełnił Zarząd Województwa Podlaskiego w Białymstoku.

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Zwanej dalej: umową lub umową o dofinansowanie.

⁹ Z tego: 6.061.553,50 zł ze środków europejskich i 827.685,92 zł z dotacji celowej z budżetu państwa. Projekt nie przewidywał wniesienia wkładu własnego w formie pieniężnej.

¹⁰ Zgodnie z założeniami projektu wkład własny był ponoszony w ramach kosztów pośrednich. Do wkładu własnego zaliczono także koszty eksploatacji pomieszczeń poniesionych na podstawie faktycznie poniesionych kosztów związanych z eksploatacją części budynku (z tego tytułu rozliczono koszty w wysokości 2.821,13 zł).

w partnerstwie z Fundacją Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach¹¹, Stowarzyszeniem „Euroregion Niemen”¹² oraz Parkiem Naukowo-Technologicznym Polska Wschód w Suwałkach Spółka z o. o.¹³ Stowarzyszenie było partnerem wiodącym i odpowiedzialnym za: reprezentowanie partnerów przed IZ, zapewnienie równego udziału partnerów w podejmowaniu decyzji i realizacji zadań i ich wspieranie, zapewnienie sprawnego systemu komunikacji między partnerami oraz IZ, zapewnienie prawidłowości operacji finansowych w szczególności poprzez wdrożenie systemu zarządzania i kontroli finansowej projektu, wnioski o płatność do IZ (składanych na bazie wniosków cząstkowych przesyłanych przez wszystkich partnerów celem rozliczania wydatków w projekcie) oraz otrzymania środków na dofinansowanie zadań Stowarzyszenia i partnerów, informowanie IZ o problemach w realizacji projektu (w tym o zagrożeniu nieosiągnięcia zaplanowanych wskaźników określonych we wniosku projektu). Do zadań Stowarzyszenia należało: realizacja zadań animacyjnych (tj. utworzenie siedmiu grup inicjatywnych przystępujących do projektu i zakładających przedsiębiorstwa społeczne oraz przystępujących do istniejących przedsiębiorstw społecznych wraz z przyznaniem na ten cel łącznie 38 dotacji z tego: 32 na założenie i sześć na przystąpienie) w ramach udzielonego w projekcie wsparcia finansowego, prowadzenie doradztwa, udzielanie wsparcia na założenie, przystąpienie do lub zatrudnienie w przedsiębiorstwie społecznym. Partnerzy projektu mieli samodzielnie realizować przyjęte na siebie zadania, wobec czego nie było dopuszczalne zlecenie usług merytorycznych pomiędzy podmiotami partnerstwa.

Projekt realizowany był w terminie od 1 marca 2017 r. do 31 maja 2020 r. na terenie województwa podlaskiego obejmując swoim zasięgiem powiaty: Miasto Suwałki, suwalski, sejneński, augustowski, moniecki i sokólski. Celem głównym projektu było wzmocnienie roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa podlaskiego poprzez działania wspierające podmioty ekonomii społecznej oraz utworzenie 116 miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych na terenie subregionu suwalskiego.

(dowód: akta kontroli, str.11-44, 45-78, 79-171, 172-235, 251-311)

1.2. We wniosku o dofinansowanie z 13 marca 2017 r. poinformowano IZ o posiadanym doświadczeniu i niezbędnym potencjale Stowarzyszenia i partnerów projektu do działań na rzecz wzmocnienia roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa podlaskiego oraz wskazano inne realizowane projekty współfinansowane ze środków unijnych. (akta kontroli str. 101-102, 190-192)

1.3. Zgodnie z wspomnianym wnioskiem o dofinansowanie, stanowiącym załącznik do umowy, okres realizacji projektu ustalono na okres od 1 marca 2017 r. do 29 lutego 2020 r. W trakcie realizacji projektu okres realizacji z uwagi na epidemię Covid-19 został przedłużony do 31 maja 2020 r., aneksem do umowy o dofinansowanie z 3 marca 2020 r.

(akta kontroli str. 251-311)

Centrum zgłosiło szereg zmian w projekcie w okresie jego realizacji. Stowarzyszenie złożyło piętnaście zmienionych wniosków o dofinansowanie (ostatni w dniu 15 maja 2020 r.) Zmienione wnioski o dofinansowanie zostały zaakceptowane przez IZ, poza ostatnim¹⁴, który do 14 lipca 2021 r. był jeszcze w toku rozpatrywania. Wprowadzano zmiany w projekcie dotyczyły między innymi:

¹¹ Dalej „Fundacja”, odpowiedzialna za realizację następujących zadań: działań animacyjnych, których skutkiem miało być utworzenie siedmiu grup inicjatywnych przystępujących do projektu i zakładających przedsiębiorstwa społeczne wraz z przyznaniem na ten cel łącznie 37 dotacji w ramach udzielanego w projekcie wsparcia finansowego, działania na rzecz rozwoju Partnerstwa „Trójkąta pożytku publicznego”, prowadzenie doradztwa.

¹² Dalej „Stowarzyszenie Euroregion Niemen”, odpowiedzialne za realizację następujących zadań: działań animacyjnych, których skutkiem miało być utworzenie osiem grup inicjatywnych przystępujących do projektu i zakładających przedsiębiorstwa społeczne wraz z przyznaniem na ten cel łącznie 38 dotacji w ramach udzielanego w projekcie wsparcia finansowego, działania na rzecz rozwoju Partnerstwa „Trójkąta pożytku publicznego”, działań edukacyjno-integracyjnych, udzielanie wsparcia na założenie, przystąpienie do lub zatrudnienie w przedsiębiorstwie społecznym.

¹³ Dalej „Park”, odpowiedzialny za realizację następujących zadań: Inkubator Wsparcia Rozwoju, prowadzenie doradztwa, szkolenia i prowadzenie podmiotów społecznych.

¹⁴ W dniu 29 czerwca 2021 r. Centrum realizujące projekt PCWES przekazało zgodnie z prośbą IZ wyjaśnienie do wniosku o płatność wraz z wykazem szkoleń, oświadczeniem o osiągniętych wskaźnikach.

- wydłużenia terminów realizacji projektu o dwa miesiące (tj. do 30 kwietnia 2020 r.) a następnie z uwagi na epidemię Covid-19 o kolejny miesiąc do dnia 31 maja 2020 r.,
- zmiany harmonogramu płatności z uwagi na brak możliwości zaplanowania wydatkowania kwot dotacji na założenie PS (z uwagi na różnorodne terminy ich rejestracji w KRS) oraz z uwagi na wydłużenie terminu realizacji projektu,
- nowego podziału zadań między partnerami projektu z uwagi na rezygnację Parku z udziału w projekcie,
- poszerzenia katalogu szkoleń, które wynikały z bieżących potrzeb uczestników projektu oraz skrócenia formuły dwudniowych szkoleń do jednodniowych,
- realizacji zaleceń audytowych w związku z uzyskaniem akredytacji i zatrudnieniem trzech nowych specjalistów (specjalisty ds. zamówień publicznych, koordynatora merytorycznego oraz specjalisty ds. reintegracji - opłacanych w ramach kosztów bezpośrednich),
- zmiany wskaźników pomiaru celu szczegółowego w związku z inną liczbą utworzonych miejsc pracy w PS niż pierwotnie zakładana (z 113 do 116),
- przeniesienia środków w budżecie projektu w ramach poszczególnych zadań z uwagi na wprowadzone ograniczenia związane z epidemią Covid-19 (odwołanie konferencji międzynarodowej, wizyt studyjnych oraz szkoleń) i wprowadzeniem do realizacji nowego działania – pomocy doraźnej dla PS w związku z epidemią Covid-19,
- aktualizacji budżetu projektu w związku z uzyskaniem oszczędności (w szczególności: z przejazdów kadry projektu, przerw obiadowych) i przeznaczeniem tym środków na utworzenie nowych miejsc pracy i opłacenia kosztów zatrudnienia trzech nowych specjalistów. (dowód: akta kontroli; str. 280-287, 454-455)

Do 30 maja 2020 r. wykorzystano środki w wysokości 6.889.239,42 zł (100% planu), tym samym wykonanie kosztów pośrednich wynosiło 409.115,62 zł, a kosztów bezpośrednich – 6.480.123,80 zł, (z czego: w ramach zadania 1 *Usługi animacji lokalnej* – 1.487.064,19 zł, tj. 100% planu, zadania 2 *Usługi rozwoju ekonomii społecznej* – 413.286,11 zł, tj. 100%, zadania 3 *Usługi wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych* – 855.418,16 zł, tj. 100%, zadania 4 *Fundusz Rozwoju Przedsiębiorstw Społecznych* – 3.724.355,34 zł, tj. 100%). Koszty pośrednie wyliczono zgodnie z przyjętym w projekcie współczynnikiem 10%. Wkład własny podmiotów realizujących projekt w wysokości 242.000,00 zł¹⁵, został wniesiony z kosztów pośrednich (239.178,87 zł) oraz kosztów eksploatacji i użyczenia sal do realizacji działań (2.821,13 zł). (akta kontroli str. 475-526)

1.4. Stowarzyszenie zgodnie z wymogami umowy (§ 25) wyodrębniło ewidencję wszystkich wydatków i kosztów projektu¹⁶. Analiza 118 dowodów księgowych potwierdzających operacje i wydatki na łączną kwotę 2.168.661,39 zł (tj. 30,4% wszystkich wydatków kwalifikowanych w ramach kosztów bezpośrednich), wykazała, iż:

- wszystkie zweryfikowane dokumenty księgowe (118) zostały prawidłowo opisane zgodnie z „Podręcznikiem Beneficjenta SL2014”, tj. posiadały: numer umowy o dofinansowanie Projektu, informację, iż projekt współfinansowany jest z Europejskiego Funduszu Społecznego, nazwę zadania zgodnie z zatwierdzonym wnioskiem o dofinansowanie projektu, w ramach, którego wydatek jest ponoszony, kwotę kwalifikowaną, tytuł Projektu, informację o poprawności merytorycznej i formalno-rachunkowej, adnotację "Ujęto we wniosku o płatność za okres (...)", odniesienie do ustawy Prawo zamówień publicznych;
- Lider projektu prowadził wyodrębnioną ewidencję księgową wydatków w oparciu o politykę rachunkowości obowiązującą w Stowarzyszeniu oraz o zarządzenie Prezesa Zarządu nr 2/2017 w sprawie wprowadzenia zasad (polityki) rachunkowości projektu partnerskiego pt. „Podlaskie Centrum Wspierania Ekonomii Społecznej”;

¹⁵ Wysokość wkładu własnego ustalona zgodnie z aneksem do umowy z dnia 4 lutego 2019 r. (RPPD.07.03.00-20-0009/16-02).

¹⁶ Wprowadzając wyodrębnione konta w planie kont do obsługi PCWES (510/3/1).

- wszystkie zbadane wydatki ujęte zostały we wnioskach o płatność i wynikały z posiadanych przez Centrum oryginalnych dowodów zapłaty i innych dokumentów potwierdzających fakt zakupu zamówionych towarów i usług lub dokonanych płatności;
- wszystkie zbadane wydatki były wydatkami kwalifikowalnymi zgodnie z przyjętymi wytycznymi i zostały poniesione w okresie realizacji projektu;
- wydatki objęte badaniami i inne płatności realizowane były w oparciu o wyodrębniony rachunek bankowy Lidera;
- w ramach badania próby wydatków zbadano prawidłowość udzielania dwóch zamówień publicznych tj. wyboru wykonawcy organizacji trzy czterodniowych wizyt studyjnych (20.073 zł) oraz usługi oceny biznesplanów (120 zł za przeprowadzenie oceny formalnej i merytorycznej jednego wniosku). Pierwszego zamówienia udzielono w trybie konkurencyjności, zaś drugiego w trybie rozpoznania rynku to jest zgodnie z zasadą konkurencyjności w rozumieniu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności¹⁷ oraz z postanowieniami § 19 i 20 umowy o dofinansowanie. (akta kontroli str. 34-43, 140)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości dotyczące błędnych zapisów w księgach rachunkowych:

- w księgach rachunkowych Stowarzyszenia na wyodrębnionym koncie nr 510/3/IV/1/5 *Wsparcie finansowe założenie PS* saldo obrotów wyniosło 1.900.000 zł pomimo, iż we wniosku o płatność wykazano kwotę 2.100.000 zł wypłaconą na wsparcie na założenie PS. W wyjaśnieniu księgowa Stowarzyszenia podała, iż nota księgowa 01/03/2019/PCWES z dnia 7 lipca 2019 r. dotyczyła wsparcia finansowego na założenie podmiotów ekonomii społecznej (Spółdzielni Socjalnej AVIS – 100.000 zł i Spółdzielni Socjalnej Ekosejny – 100.000 zł). Dekretacja powyższej operacji była prawidłowa na konto 510/3/IV/1/5 *Wsparcie finansowe założenie PS*, jednak nota księgowa została zaksięgowana na 510/3/IV/1/7¹⁸ a winna być zaksięgowana na koncie 510/3/IV/1/5. Księgowa podała dalej, iż „środki finansowe zostały przełane zgodnie z zawartymi umowami i zgodnie z notą księgową. Jednak przez pomyłkę (przeoczenie) zostało to zaksięgowane na konto 510/3/IV/1/7 *Wsparcie pomostowe PS*. Księgi rachunkowe za 2019 r zostały zamknięte. W związku z powyższym nie ma możliwości skorygowania błędnego zapisu.” Skutkiem powyższego błędu jest równocześnie zawyżenie salda obrotów za 2019 r. konta 510/IV/1/7 o 200.000 zł (saldo wyniosło 450.000 zł zamiast 250.000 zł); (akta kontroli str. 461-472)
- na koncie projektu 510/3/VII/1 *Koszty pośrednie PCWES* naliczono 156.042,76 zł kosztów pośrednich, pomimo rozliczenia w ostatnim złożonym wniosku o płatność¹⁹ kosztów pośrednich należnych Liderowi projektu w kwocie 171.640,05 zł. Różnica między kwotą rozliczoną a zaksięgowaną wyniosła 15.587,29 zł W wyjaśnieniu księgowa Stowarzyszenia podała, iż koszty pośrednie zaksięgowane i udokumentowane notami księgowymi wyniosły 156.042,76 zł. Ostatnia nota (za IX.2020 w kwocie 76.210,78 zł) została omyłkowo naliczona. Stan konta projektowego wykazywał 85.810,04 zł, co w całości stanowiło koszty pośrednie. Różnica w wysokości 9.585,26 zł również stanowi koszty pośrednie przedmiotowego projektu i została przekazana całościowo na konto podstawowe Stowarzyszenia. Księgowa podała dalej, iż w ramach projektu stwierdzono koszty niekwalifikowalne w wysokości 3.600 zł (zwrot dotacji od PS ART.-BOX), ponadto na rachunek Ministerstwa Finansów zwrócono kwotę 2.068,30 zł tytułem niewykorzystanej dotacji, (która również pomniejszyła nienaliczone koszty pośrednie) a „z uwagi na złożony, a nie zatwierdzony dotychczas, ostateczny wniosek o płatność nie dokonano ostatecznych naliczeń księgowych kosztów pośrednich projektu. Na chwilę obecną brakujące naliczenie kosztów pośrednich wynosi 343,73 zł”. (akta kontroli str.527-539, 647-649)

¹⁷ Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020; ostatnio wydane przez Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej (21 grudnia 2020 r.), a poprzednio Ministra Inwestycji i Rozwoju (22 sierpnia 2019 r.) oraz Ministra Rozwoju i Finansów (19 lipca 2017 r.).

¹⁸ Konto „Wsparcie pomostowe Pryzmat”.

¹⁹ Numer RPPD.07.03.00-20-0009/16-04 (tj, czwarta wersja nie zatwierdzonego ostatecznego wniosku o płatność z dnia 17 grudnia 2020 r.).

- suma sald konta 510/3/IV/1/8 *Przedłużone wsparcie pomostowe* za lata 2018 – 2020 wyniosła 366.000 zł, choć zgodnie z ostatnim przedłożonym wnioskiem o płatność wysokość dotacji wypłaconej w ramach przedłużonego wsparcia pomostowego wynosiła 369.600 zł. Księgowa Stowarzyszenia wyjaśniła, iż „w związku z informacją Urzędu Skarbowego w Suwałkach (dotyczącą nienależnie wpłaconego podatku dochodowego za pracownika niezatrudnionego) i nierozliczeniem całościowym przyznanych dotacji Spółdzielni Socjalnej ART.-BOX na wsparcie pomostowe naliczono zwrot nienależnie pobranej przez podmiot dotacji (w ramach umowy nr 8/WP/PCWES – 6.000 zł i w ramach umowy 11/WP/PCEWS – 3.600 zł). Razem nienależnie pobrana dotacja wynosiła 9.600 zł. Kwota 6.000 zł nie została wypłacona Spółdzielni ART.-BOX. Na kwotę 3.600 zł wystawiono notę obciążeniową (z tytułu nienależnie pobranej dotacji) i w związku z powyższym zaksięgowano ją na koncie 510/3/IV/1/8 po stronie MA- choć kwota powyższa nie została zwrócona przez ART.-BOX na rachunek bankowy CAS Pryzmat. Suma sald rachunku 510/3/IV/1/8 *Przedłużone wsparcie pomostowe* za lata 2018 – 2020 wynosi 366.000 zł. W ostatnim poprawionym wniosku o płatność zgodnie z ustaleniami podjętymi z Urzędem Marszałkowskim wykazaliśmy kwotę zapłaconą z tytułu przedłużonego wsparcia pomostowego w wysokości 369.600 zł. Różnica tj. kwota 3.600 zł (nienależnie pobrana), która do dnia zamknięcia ksiąg rachunkowych tj. 30.06.2020 r. nie została zwrócona na rachunek bankowy CAS Pryzmat. Powyższe księgowanie musiało nastąpić w związku z zamknięciem projektu i jednocześnie ksiąg rachunkowych”.

(akta kontroli str. 639-646)

Stosownie do art. 24 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²⁰, księgi rachunkowe powinny być prowadzone bezbłędnie a zgodnie z przyjętym planem kont wszystkie kwoty udzielonego wsparcia finansowego na założenie podmiotów ekonomii społecznej powinny być zaksięgowane na koncie nr 510/3/IV/1/5 *Wsparcie finansowe założenie PS*.

OCENA CZĄSTKOWA

Centrum współtworzące OWES realizowało projekt PCWES zgodnie z wnioskiem i umową. Zgodnie z wymogami prowadzono wyodrębnioną ewidencję wydatków dotyczących projektu. Analiza 118 dowodów księgowych potwierdzających operacje i wydatki na łączną kwotę 2.168.661,39 zł (tj. 30,4% wszystkich wydatków kwalifikowanych w ramach kosztów bezpośrednich) wykazała, iż wszystkie dokumenty finansowe były prawidłowo opisane i zaksięgowane a ich płatność odbyła się za pośrednictwem wyodrębnionego rachunku bankowego. Wszystkie zbadane wydatki ujęte zostały we wnioskach o płatność i wynikały z oryginalnych posiadanych przez Centrum dowodów zapłaty i innych dokumentów potwierdzających fakt zakupu zamówionych towarów i usług lub dokonanych płatności. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły błędnych zapisów w księgach rachunkowych powstałych wyniku przeoczenia. Dwa analizowane zamówienia publiczne udzielono z zachowaniem zasady konkurencyjności w rozumieniu Wytocznych w zakresie kwalifikowalności oraz z postanowieniami § 19 i 20 umowy o dofinansowanie.

OBSZAR

2. Realizacja przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej zadań w obszarze animacji lokalnej, usług ekonomii społecznej i wsparcia przedsiębiorstw społecznych

Opis stanu faktycznego

2.1.1. W badanym okresie Centrum regularnie poddawało się akredytacji uzyskując za każdym razem Status Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej Wysokiej Jakości²¹. Ostatnia akredytacja wydana w dniu 22 marca 2019 r. była ważna przez dwa lata tj. do dnia 22 marca 2021 r.

(akta kontroli str. 562-567)

2.1.2. W latach 2018 – 2020 przy realizacji projektu zatrudnionych było na koniec każdego roku odpowiednio: dziewięć (2018 r) i 11 w 2019 i 11 osób w 2020 r., z tego liczba kadry

²⁰ Dz. U. 2021, poz. 217.

²¹ Minister Pracy i Polityki Społecznej trzykrotnie przyznał Centrum akredytację decyzjami z dnia: 1 października 2015 r. (Nr DPP-III.563.74.2015.JSch) ważną dwa lata od daty jej wydania, 15 marca 2018 r. (Nr DES.563.44.2018.PB) ważną do dnia 18 marca 2019 r. oraz z 22 marca 2019 r. (DES.III.45.2019.KG), która utraciła ważność po dwóch latach od daty przyznania statusu (22 marca 2021 r).

kluczowej wynosiła odpowiednio: trzy, cztery i cztery osoby. Analiza kwalifikacji i doświadczenia wszystkich (4) pracowników stanowiących kluczową kadre OWES tj. animatora, kluczowego doradcy, kluczowego doradcy biznesowego oraz koordynatora projektu, wykazała, iż:

- każdy z pracowników OWES zatrudniony na stanowiskach kluczowych posiadał jasno określony zakres zadań i opis stanowiska pracy;
- osoby zatrudnione na stanowiskach kluczowych posiadały wymagane wykształcenie oraz doświadczenie (minimum 3-letnie doświadczenie zawodowe w obszarze ekonomii społecznej), a przypadku koordynatora projektu spełniony był wymóg posiadania minimum roku doświadczenia w zarządzaniu zespołami projektowymi lub prowadzeniu działalności gospodarczej),
- ustalone minimalne zaangażowanie pracowników kadry kluczowej było zgodne ze standardem A.3.4. i wynosiło miesięcznie: 80 h dla koordynatora projektu oraz 80 h i 160 h dla kluczowego doradcy, 160 h dla kluczowego doradcy biznesowego oraz 20 h tygodniowo dla animatora (zatrudnionego na pół etatu). (akta kontroli str. 577-579)

2.1.3. Organizacja i zasady funkcjonowania OWES zostały określone w Regulaminie organizacyjnym, który zawierał między innymi: opis struktury organizacyjnej, opis poszczególnych stanowisk pracy²² (z podaniem: stanowiska bezpośredniego przełożonego, stanowisk podległych, wymagane: kompetencje, wykształcenie, staż pracy oraz umiejętności techniczne, zakres zadań, udzielonych stałych pełnomocnictw). Kierownik OWES (Prezes Stowarzyszenia) nadzorował działalność merytoryczną oraz gospodarkę finansową i politykę kadrową OWES oraz prowadził kontrolę, monitoring i ewaluacje działań OWES oraz był odpowiedzialny za planowanie działań i organizację pracy OWES oraz kierował zatrudnioną kadra. (akta kontroli str. 603-638)

2.1.4. Stowarzyszenie jako lider partnerstwa tworzącego OWES realizowało w badanym okresie w ramach projektu PCWES usługi na rzecz podmiotów ekonomii społecznej (PES) obejmujących: podmioty reintegracyjne (służące reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, tj. Zakłady Aktywności Zawodowej (ZAZ), Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ), Centra Integracji Społecznej (CIS), podmioty działające w sferze pożytku publicznego (prowadzące działalność ekonomiczną, zatrudniają pracowników, choć ich działanie nie jest oparte na ryzyku ekonomicznym oraz organizacje pozarządowe prowadzące działalność odpłatną i nieodpłatną pożytku publicznego), podmioty sfery gospodarczej (tworzone w związku z realizacją celu społecznego np.: spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów i niewidomych), inicjatyw o charakterze nieformalnym (w kontekście działań animacyjnych i formalizowania struktur), przedsiębiorstwa społeczne, (których celem działalności gospodarczej jest integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ośrodek prowadził również działania na rzecz jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych, osób fizycznych i przedsiębiorstw. (akta kontroli str. 430-438)

2.2.1. W stowarzyszeniu obowiązywał Plan ocen okresowych pracowników realizujących projekt PCWES zgodnie, z którym pracownicy poddawani byli bieżącej ocenie z efektów realizacji powierzonych im zadań, z jakości wykonywanej pracy oraz z przestrzegania Standardów Działania. Bieżąca ocena dokonywana była przez koordynatora PCWES oraz koordynatorów działań partnerskich. Kluczowa kadra PCWES, podlegała także regularnej kompleksowej ocenie okresowej, która miała być podstawą do tworzenia indywidualnych planów rozwoju zawodowego oraz planowania działań podnoszących jej kompetencje. Analiza dokumentacji pracowniczej pracowników stanowiących kluczową kadre PCWES tj. animatora, kluczowego doradcy, kluczowego doradcy biznesowego oraz koordynatora projektu, wykazała, iż:

²² W szczególności: kierownika OWES, księgowego, specjalisty ds. finansowych, specjalisty ds. rozliczeń, specjalisty ds. monitoringu i ewaluacji, trenera, animatora, doradcy specjalistycznego, kluczowego doradcy biznesowego, mentora ds. przedsiębiorstw społecznych, moderatora debat, doradcy zawodowego, doradcy ds. przygotowania biznes planu, eksperta ds. oceny biznes planów, specjalisty ds. funduszy, prelegenta.

- pracownicy kadry kluczowej posiadali opis stanowiska pracy wraz z wskazaniem wymaganych kompetencji oraz umiejętności technicznych;
- ocena kluczowej kadry PCWES dokonywana była przynajmniej raz do roku i dokumentowana była w kwestionariuszu okresowej oceny pracownika (zawierającej: opis stanowiska pracy zgodnie z opisem Regulaminy organizacyjnego PCWES, ocenę przygotowania zawodowego do wykonywania zadań, ocenę efektywności pracy, ocenę postaw i zachowania oraz ocenę dyscypliny pracy);
- na podstawie okresowej oceny pracownika tworzone indywidualne plany rozwoju zawodowego pracownika;
- podnoszenie kompetencji pracowników kadry kluczowej w ciągu danego roku kalendarzowego dokumentowano w „kartotekach kompetencji kadry kluczowej OWES”, w których ewidencjonowano odbyte szkolenia, warsztaty, kursy, webinaria, spotkania, konferencje wraz z podaniem rodzaju działania, tematyki, terminu i liczby godzin;
- wszyscy analizowani pracownicy zgodnie ze standardem (A.3.2.) brali udział w warsztatach, szkoleniach i kursach podnoszących ich kompetencje zawodowe w wymiarze, co najmniej 30 godzin rocznie. (akta kontroli str. 568-638)

2.3.1. Przyjęte Standardy Działania PCWES opisywały schematy indywidualnego prowadzenia klienta, zasady prowadzenia monitoringu istniejących PES i PS, opis stosowanych ścieżek wsparcia rozwojowego, schemat reagowania na sytuację kryzysową, formy i zakres udzielanego wsparcia, zakres i formy szkoleń oraz formy i rodzaje doradztwa. Zgodnie z założeniami projektu opieka nad poszczególnymi grupami klientów pod względem branżowym została podzielona między partnerów (sektor NGO – Lider, sektor samorządowy – Stowarzyszenie Euroregion Niemen, sektor biznesowy – Fundacja i Park). (akta kontroli str. 430-453)

2.3.2. Zakres doradztwa specjalistycznego świadczonego przez Centrum w ramach projektu PCWES zgodny był ze standardami OWES. Zakres doradztwa ogólnego obejmował takie tematy jak: zakładanie PS i PES (z uwzględnieniem różnorodnych form prawnych i typów), rejestrowanie działalności PES, zewnętrzne finansowanie PS i PES, prowadzenie działalności statutowej PES. W ramach doradztwa specjalistycznego udzielano doradztwa w zakresie a) prawnym (prowadzenie działalności gospodarczej w ramach PS, prawne aspekty działania w sferze ekonomii społecznej, podatki bezpośrednie i pośrednie w działaniach PES, obowiązki pracodawcy względem pracowników), b) księgowo-podatkowym (rachunkowość PES, zobowiązania finansowe związane z prowadzoną działalnością, księgowość, płace i pochodne, ubezpieczenia społeczne), c) osobowym (zarządzanie organizacją i pracownikami, zarządzanie konfliktem w PES i rozwiązywanie konfliktów), d) finansowym (pozyskiwanie źródeł finansowania działalności m.in. produkty sektora finansowego wraz ze wsparciem w przygotowaniu wniosków, pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych dostępnych dla PES i PS np. w ramach Funduszu Pracy lub PFRON, planowanie finansowe z wykorzystaniem np. narzędzia Proveit.pl), e) marketingowym (planowanie marketingowe, kształtowanie elastyczności ofertowej, polityka kształtowania cen i optymalizacji kosztów, opracowanie/modyfikacja strategii marketingowej PS, badanie rynku, wypracowanie i wdrażanie standardów obsługi klienta przez PES, nawiązanie i rozwój współpracy ze specjalistami w zakresie projektowania produktów i usług). (akta kontroli str. 650-653)

2.3.3. Centrum, współtworzące OWES wspierało w ramach projektu PCWES istniejące PES / PS poprzez świadczenie usług doradztwa biznesowego oraz animacji, doradztwa ogólnego i specjalistycznego, udzielanie dotacji (inwestycyjnej i pomostowej) na tworzenie nowych miejsc pracy, szkolenia, wizyty studyjne, debaty i konferencje. (akta kontroli str. 650-653)

2.3.4 Oferta Stowarzyszenia w ramach projektu PCWES była udostępniona na stronie internetowej²³ oraz w biurach PCWES. Informacje o realizowanych w trakcie trwania projektu szkoleniach, wizytach studyjnych, konferencjach, spotkaniach były na bieżąco przekazywane do PES / PS. Większość działań realizowana była w oparciu o zgłoszone potrzeby

²³ <http://pryzmat.org.pl/projekty/osrodek-wsparcia-ekonomii-spolecznej-w-suwalkach/>

przedstawiciele PES / PS. Każde PS z terenu subregionu suwalskiego było objęte kompleksową obsługą i miało dostęp do wszystkich usług oferowanych przez OWES. W trakcie realizacji projektu (do roku 2020) ze wsparcia OWES skorzystało 30 PS.

(akta kontroli str. 650-653)

2.3.5. Pierwotnie Centrum w ramach projektu PCWES wspierało PS w zakresie zamówień publicznych w ramach pracy kluczowych doradców biznesowych. Od lutego 2019 r. w związku otrzymaniem rekomendacji Komitetu Akredytacyjnego został zatrudniony doradca ds. zamówień publicznych, który został zatrudniony na podstawie umowy zlecenia w wymiarze 10 godzin miesięcznie. Doradca udzielał porad z zamówień publicznych oraz prowadził szkolenia. Centrum, tworzące OWES (w ramach partnerstwa realizującego projekt) nie prowadziło ewidencji udzielonych usług, z tego powodu nie ma możliwości wykazania liczby wykonanych usług. Prezes Stowarzyszenie wyjaśnił, iż „OWES nie sporządzał zestawień liczby wykonanych usług z uwagi na brak konieczności ewidencjonowania tego typu usług”.

(akta kontroli str. 650-653)

2.3.6. Centrum współtworzące OWES na bieżąco dokonywało analizy dostępnych instrumentów wsparcia (zwrotnych i bezzwrotnych), finansowanych ze środków publicznych (w tym unijnych) i rynkowej oferty w zakresie zwrotnych instrumentów finansowych, które byłyby dostępne dla PES / PS. Zadanie to leżało w obowiązku kluczowych doradców biznesowych i doradców specjalistycznych. Podmioty były informowane o możliwościach wsparcia i otrzymywały pomoc w sporządzeniu niezbędnej dokumentacji aplikacyjnej a następnie rozliczeniowej.

(akta kontroli str. 650-653)

2.3.7. Centrum współtworzące OWES na potrzeby prowadzenia okresowego monitoringu istniejących PES i PS na terenie subregionu suwalskiego sporządziło własne narzędzie tj. ankietę. Ankieta była zamieszczona na stronie internetowej PCWES oraz Partnerów, była rozsyłana mailowo i przekazywana podmiotom w wersji papierowej. Monitoring był realizowany raz w roku. W trakcie realizacji projektu PCWES nie korzystał z narzędzi do monitorowania działalności przygotowanych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Socjalnej Prezes Stowarzyszenia podał w wyjaśnieniu, iż nie korzystano z tych narzędzi „albowiem nie zostały one udostępnione”.

(akta kontroli str. 650-653)

2.3.8. Zasady prawidłowego funkcjonowania OWES, utworzonego przez Centrum w ramach partnerstwa realizującego projekt PCWES, w tym zasady nadzoru nad realizacją indywidualnej ścieżki wsparcia oraz wewnętrznych mechanizmów zapewnienia, jakości pracy kluczowych doradców zostały wypracowane i opisane w „Standardach Działania PCWES”. Nadzór nad prawidłową realizacją usług oraz ich wysoką jakością sprawował Prezes CAS Pryzmat – Jarosław Ruszewski sprawujący funkcję kierownika PCWES. Ponadto od 02.2019 w PCWES zatrudniono koordynatora merytorycznego OWES odpowiadającego m.in. za jakość usług świadczonych przez OWES na rzecz PES.

(akta kontroli str. 650-653)

2.3.9. Prawidłowość świadczenia usług zindywidualizowanego wsparcia zbadano na podstawie analizy dokumentacji 10 usług (pięciu usług w zakresie zindywidualizowanego wsparcia oraz pięć kompleksowych usług wsparcia PS²⁴). Stwierdzono, iż:

- przedstawiciele PS oraz osoby fizyczne przybyły do OWES, utworzonego w ramach projektu PCWES dowiedziawszy się o działalności Centrum i możliwości wsparcia nowego przedsiębiorstwa społecznego z materiałów informacyjnych i promocyjnych;
- w analizowanych sprawach fakt wizyty i jej przebieg został udokumentowany w Formularzu zgłoszeniowym dla PES / osób prawnych bądź Formularzu zgłoszeniowym dla osoby fizycznej i pracownika;
- wszyscy klienci spotkali się z animatorem bądź doradcą kluczowym. W trakcie rozmowy zbadane zostały ich potrzeby i oczekiwania, a następnie powstał plan postępowania i wypracowana została indywidualna ścieżka wsparcia;
- wszyscy klienci podali swoje dane kontaktowe oraz złożyli deklarację uczestnictwa w projekcie;

²⁴ Perspektywa, Dzielnia Wiedzy, Alfa, Eko Sejny i Jedyneczka oraz pięciu osób fizycznych.

- klientom zgodnie z ich potrzebami świadczone usługi doradcze, animacyjne i szkoleniowe;
- pięciu klientów otrzymujących kompleksowe usługi wsparcia po odbyciu szkoleń i spotkań z animatorem złożyło wnioski podczas naborów rekrutacyjnych. Wnioski zostały ocenione pozytywnie. Odbyły się spotkania z doradcą zawodowym i doradcą ds. biznesplanu. Złożono następnie wnioski o dotację, które zostały pozytywnie zweryfikowane i została przyznana dotacja na nowe PS. Doradcy udzielali informacji o rejestracji w KRS oraz pomagali wypełnić dokumenty rejestrowe. Po otrzymaniu dotacji PS dalej korzystały ze wsparcia OWES poprzez uczestnictwo w szkoleniach, doradztwie specjalistycznym oraz wizytach studyjnych;
- monitoring sytuacji PS odbywał się na bieżąco przez kluczowego doradcę biznesowego. Utrzymywany był na bieżąco kontakt telefoniczny oraz e-mailowy, co najmniej raz w miesiącu odbywały się stałe spotkania doradcze. Na bieżąco monitorowany był stan zatrudnienia poprzez weryfikację dokumentów ZUS oraz uzyskiwanie ustnych informacji o obrotach i stanie finansowym PS. (akta kontroli str. 781-795)

2.4.1. W okresie realizacji projektu, Centrum współtworzące OWES wspierało 134 PES i doprowadziło do utworzenia 22 nowych PS. Potencjał lokalnego środowiska w zaangażowanie się w rozwój ekonomii społecznej diagnozowany był przede wszystkim poprzez rozmowy z klientami OWES, ankiety oraz wywiady wśród przedstawicieli środowiska lokalnego. (akta kontroli str. 650-653)

2.4.2. Zgodnie z przyjętymi Standardami Działania PCEWS usługa animacji lokalnej to wszystkie działania zmierzające do pobudzenia aktywności osób, grup i instytucji w przestrzeni publicznej, ożywienia społeczności lokalnej poprzez inicjowanie różnego rodzaju aktywności oraz polegające na pracy z wieloma grupami w środowisku lokalnym na rzecz rozwoju lokalnego, wzmocnienia kapitału społecznego prowadzące do stworzenia przyjaznego klimatu i rozwoju ekonomii społecznej. Za działania animacyjne odpowiadał animator, który był wspierany i ściśle współpracował z pozostałymi członkami PCWES. Zgodnie z założeniami usługi animacji lokalnej w zakresie rozwoju ekonomii społecznej realizowane były poprzez: spotkania animacyjne (spotkania z przedstawicielami różnych grup społecznych, różnych sektorów lub różnych regionów), diagnozę środowiska lokalnego (wspólne ustalenie celu diagnozy, wsparcie przy tworzeniu narzędzi badawczych, pozyskiwanie danych i ich opracowaniu), budowanie partnerstw rozwojowych (formalne ustalenie zasad współpracy różnych stron, celów współpracy, kierunków działań, analizy zasobów i możliwości partnerstwa w celu rozwoju PES i PS), dialog obywatelski (konsultacje społeczne, które są niezbędnym elementem współpracy samorządu i mieszkańców, oraz biznesu i społeczności lokalnej, planowanie strategiczne na terenie działalności OWES, w zakresie mającym na celu uwzględnienie ekonomii społecznej w rozwoju lokalnym, planowanie strategiczne na terenie działalności OWES, w zakresie mającym na celu uwzględnianie ekonomii społecznej w rozwoju lokalnym. Zgodnie z umową partnerską za animację II sektora odpowiedzialni byli wszyscy partnerzy, zaś Stowarzyszenie Euroregion Niemen animował działania NGO a Park i Fundacja z biznesem. (akta kontroli str. 430-453)

2.4.3. W okresie realizacji projektu zatrudnieni animatorzy motywowali grupy i środowiska do podejmowania aktywności na rozwój ekonomii społecznej. W tym celu animatorzy organizowali spotkania indywidualne i grupowe, kontaktowali się telefonicznie, mailowo, brali udział w spotkaniach, debatach, szkoleniach, konferencjach organizowanych przez podmioty zewnętrzne. Efektem tych działań było utworzenie 38 grup inicjatywnych, które wypracowały w ramach współpracy z PCWES założenia do utworzenia PES. W każdej z tych grup był, co najmniej jeden lider podejmujący działania zmierzające do utworzenia PES lub PS. (akta kontroli str. 650-653)

2.4.4. Animatorzy podczas spotkań indywidualnych oraz grupowych informowali PES o procesach rewitalizacji w szczególności gminnych programach rewitalizacji z obszaru subregionu suwalskiego. Lider OWES brał czynny udział w przygotowaniu przyjętego uchwałą Rady Miejskiej w Suwałkach „Zintegrowanego Programu Rewitalizacyjnego Miasta Suwałki na lata 2017-2023” i jego późniejszych modyfikacji. Projekt PCWES został także

ujęty w www. Programie, jako podstawowy projekt rewitalizacyjny zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Rozwoju w sprawie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020. Także Lider realizował, jako zadanie zlecone projekty z zakresu rewitalizacji: w 2018 roku projekt „Rewitalizacja Parku Konstytucji 3 Maja - przebudowa drzewostanu” oraz w 2019 roku projekt „Pasieka na błoniach”. (akta kontroli str. 650-653)

2.4.5. Centrum realizujące projekt PCWES nie posiadało informacji o liczbie grup inicjatywnych, które powstały przy wsparciu OWES. Efektem działań animacyjnych podejmowanych w ramach projektu było wypracowanie założeń do utworzenia PS przez 38 grup inicjatywnych. (akta kontroli str. 650-653)

2.4.6. W trakcie realizacji projektu Centrum współtworzące OWES współpracowało z Lokalnymi Grupami Działania (LGD), między innymi z: Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania Kanał Augustowski, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Pojezierze Suwalsko-Augustowskie Stowarzyszenie Suwalsko-Sejneńskie Lokalna Grupa Działania. Podmioty te korzystały z organizowanych przez OWES form wsparcia.

2.4.7. Działania animacyjne prowadzone przez Centrum współtworzące OWES były dokumentowane w kartach animacyjnych. Analiza dokumentacji siedmiu różnych grup / środowisk / podmiotów ES, którym świadczono usługi animacyjne wykazała, iż:

- działania animacyjne były podejmowane wobec grup, środowisk, których przedstawiciele zgłosili w tym zakresie swoje potrzeby,
- wszystkie analizowane działania animacyjne polegały na organizacji spotkań animacyjnych (przedstawiciele różnych grup społecznych, różnych sektorów lub różnych regionów),
- wszystkie analizowane działania animacyjne zostały udokumentowane w karcie animacyjnej, która zawierała takie dane jak: daty wykonania usługi, imię i nazwisko animatora, informacje o kliencie (beneficjencie), opis usługi animacyjnej wraz z listą obecności podpisaną przez uczestników spotkania,
- opis usługi animacyjnej wyczerpująco przedstawiał tematykę podejmowaną przez uczestników spotkania animacyjnego. I tak na przykład: w ramach spotkań grupy animacyjnej pięciu osób, której liderem był klient OWES, które odbyły się w dniach 15 i 17, 19 stycznia oraz 8, 19 i 12 lutego 2018 r. omówiono: pozyskanie środków finansowych od jst na działalność pożytku publicznego prowadzoną przez spółdzielnię socjalną lub spółkę non-profit oraz wykorzystanie franczyzy społecznej jako szansy na rozpoczęcie budowy marki lokalnej, opracowywanie dokumentacji dotacyjnej oraz organizację konsultacji społecznych dotyczących aktów prawa miejscowego na przykładzie Kawiarenki Obywatelskiej,
- wszystkie analizowane karty animacyjne były sporządzone przez animatora i podpisane przez niego oraz klienta (beneficjenta).

2.4.8. Założenia projektu nie przewidywały mierzenia efektywności usług animacji lokalnej. Założono, iż liczba uczestników działań animacyjnych wyniesie 300 osób zaś liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES utworzonego w ramach projektu PCWES (między innymi usług animacji lokalnej) wypracowały założenia, co do utworzenia podmiotów ekonomii społecznej wyniesie 38 (średniorocznie 12), zaś liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej wyniesie 10 (średniorocznie 3). Powyższe wskaźniki zostały osiągnięte. (akta kontroli str. 172-235)

2.5.1. Centrum współtworzące OWES do lutego 2019 r. nie zatrudniało specjalisty ds. reintegracji. W wyjaśnieniu Prezes Stowarzyszenia podał, iż „działania na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej realizowali animatorzy zatrudnieni w PCWES (5 animatorów), kluczowi doradcy biznesowi oraz doradcy specjalistyczni. Ponadto w odpowiedzi na udostępnienie zaktualizowanych standardów dla OWES wystąpiliśmy do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego – Instytucji współfinansującej funkcjonowanie PCWES o możliwość wykorzystania oszczędności w budżecie projektu na zatrudnienie specjalisty w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej. Specjalista został

zatrudniony od 25.02.2019 z zakresem zaangażowania 10h/miesiąc. Usługi te były świadczone przez specjalistę po rozpoznaniu indywidualnych potrzeb odbiorców, w formie dostosowanego do potrzeb wsparcia obejmującego osoby zatrudnione w przedsiębiorstwie społecznym, obejmując w szczególności działania motywacyjne, pomoc w określeniu rozwoju zawodowego, budowanie kompetencji społecznych oraz zagadnienia z zakresu budowania zespołu i rozwiązywania konfliktów”.

Do czasu zatrudnienia specjalisty ds. reintegracji zawodowej i społecznej innym pracownikom nie przypisano i nie ustalono w zakresach obowiązków dotyczących realizacji zadań z zakresu reintegracji zawodowej i społecznej. (akta kontroli str. 654)

W Centrum współtworzącym OWES nie prowadzono ewidencji usług reintegracyjnych, ani też dokumentacji z realizacji przedmiotowych usług w ramach projektu PCWES. Prezes Stowarzyszenia wyjaśnił, iż „specjalista ds. reintegracji zawodowej i społecznej funkcjonował w OWES do kwietnia 2020 roku. Okres, w jakim zatrudniono specjalistę ds. reintegracji był okresem kiedy większość przedsiębiorstw społecznych już prężnie działało i miało za sobą wszelakie trudności wymagające interwencji przedmiotowego specjalisty, dlatego też jego działalność była ograniczona do wsparcia liderów przedsiębiorstw społecznych (wsparcie indywidualne) radą oraz wiedzą z zakresu budowania zespołu i metod / sposobów rozwiązywania konfliktów. PCWES posiada dokumentację z doradztwa zawodowego”.

(akta kontroli str. 671)

2.6.1. Centrum w ramach projektu PCWES zorganizowało szkolenia zawodowe i branżowe zgodnie ze zgłoszonymi potrzebami swoich klientów. Tematyka oferty szkoleniowej spełniała wymogi wskazane w standardzie F.1.1. Analiza dokumentacji pięciu szkoleń²⁵ przeprowadzonych w ramach projektu wykazała, iż:

- dla wszystkich szkoleń opracowano program szkolenia zawierający: tematykę szkolenia, datę szkolenia, miejsce oraz harmonogram szkolenia wraz z konspektem (prezentacją);
- wszyscy uczestnicy szkoleń potwierdzali swoją obecność na szkoleniu, odbiór materiałów szkoleniowych i wyżywienia składając swoje podpisy na liście obecności,
- we wszystkich analizowanych szkoleniach uczestnicy wypełniali ankietę ewaluacyjną oceniając program szkolenia i jego realizację,
- analiza dwóch raportów ewaluacyjnych za okres 1 lipca – 31 grudnia 2017 r.²⁶ oraz za 1 lipca - 31 grudnia 2018 r.²⁷ wykazała, iż: uczestnicy analizowanych pięciu szkoleń na wysokim poziomie ocenili wszystkie składowe organizacji zajęć. Program szkoleń w ich ocenie, był bardzo dobrze dobrany a tematyka szkoleń była poparta wiedzą i doświadczeniem prowadzących. Beneficjenci byli zadowoleni z otrzymanych materiałów szkoleniowych i nie mieli także zastrzeżeń, co do organizacji zajęć: wyżywienia czy atmosfery. W jednym z pytań otwartych uczestnicy szkolenia mogli zapisać swoje uwagi i sugestie dotyczące odbytych zajęć (dziesięć osób wniosło uwagi i sugestie, dotyczyło to jednego szkolenia, gdzie uczestnicy sugerowali, aby grupy były mniejsze w celu poprawienia słyszalności. Podczas tego szkolenia prowadzący był oceniony dobrze.)

(akta kontroli str. 673-780)

Wszystkie szkolenia zorganizowało Centrum a tematy szkoleń wynikały z indywidualnych potrzeb PES zgłaszanych poprzez formularz zgłoszeniowy, ankietę, telefonicznie czy też osobiście. Informacje o organizowanym szkoleniu każdorazowo była zamieszczana na stronie www PCWES. Dodatkowo pracownicy OWES informowali (telefonicznie bądź mailowo) PES będące pod opieką poszczególnych animatorów / kluczowych doradców biznesowych, które również mogłyby być zainteresowane realizowaną tematyką szkolenia.

(akta kontroli str. 172-235)

²⁵ Tj. szkoleń nt. „Organizacje pozarządowe jako podmioty biznesowe” – 9 listopada 2017 r., „Pozyskiwanie środków finansowych na działalność PES” – 26 września 2017r., „Tworzenie i działalność przedsiębiorstw społecznych” – 29 sierpnia 2017 r., „Rozwój osobisty” – 8 sierpnia 2018 r., „RODO – ochrona danych osobowych. Jakie obowiązki ma organizacja pozarządowa w związku z RODO”. – 29 października 2018 r.

²⁶ Badanie obejmowało 158 uczestników projektu z 10 edycji szkoleniowych.

²⁷ Badanie obejmowało 219 uczestników projektu z dziewięciu edycji szkoleniowych.

2.7.1. Centrum współtworzące OWES było stroną porozumienia o współpracy w ramach Podlaskiej Sieci Współpracy Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białymstoku (ROPS) i OWES²⁸, zawartego 24 października 2019 r. Strony porozumienia zobowiązały się wzajemnie do: 1) wymiany informacji i doświadczeń, poprzez realizację następujących zadań aktywne uczestnictwo w regularnych spotkaniach roboczych i sieci tematycznej, aktywne uczestnictwo w pracach Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podlaskim, rozwiązywanie sytuacji trudnych, interpretowanie wytycznych dotyczących działań wdrażanych przez OWES-y oraz przepisów prawnych w tym zakresie, opracowywanie wspólnej dokumentacji (planów, zasad współpracy) oraz realizacji wspólnych inicjatyw, 2) wzajemnego wsparcia merytorycznego, poprzez realizację następujących zadań: konsultacje przy planowaniu, wdrażaniu i realizacji zadań wynikających z Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej i Wieloletniego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podlaskim, monitorowanie sektora ekonomii społecznej w województwie podlaskim, zbieranie danych i wymiana informacji w zakresie realizacji wskaźników, diagnozowanie problemów i potrzeb uczestników sieci, podejmowania wspólnych inicjatyw i ich promowanie itp., 3) monitoringu i ewaluacji (monitorowania i wymiany informacji nt. realizowanych działań i osiąganych wskaźników, współpracy przy ewaluacji działań i realizacji badań, analiz i ekspertyz w zakresie ekonomii społecznej). (akta kontroli str. 797-800)

Z opinii, wydanej przez ROPS 22 lutego 2019 r. na potrzeby akredytacji wynika, iż:

- przedstawiciel OWES, utworzonego w ramach projektu PCWES był członkiem Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podlaskim i uczestniczył w jego pracach,
- OWES na etapie planowania swoich działań oraz określenia wartości docelowych wskaźników prowadził konsultacje z ROPS,
- do ROPS przekazany został plan działania PCWES na lata 2018 – 2020, który był konsultowany z Zespołem Biura Projektu,
- OWES realizował wskaźniki projektowe zgodnie z założeniami projektu,
- OWES na prośbę ROPS przekazywał informacje i dane z prowadzonego monitoringu, szczególnie w zakresie utworzonych miejsc pracy,
- OWES współpracował z ROPS wspólnie planując i ustalając zasady współpracy oraz realizując wspólne przedsięwzięcia,
- Przedstawiciele OWES uczestniczyli w spotkaniach roboczych i tematycznych, które pozwalały na wymianę doświadczeń między OWES-ami, co miało pozytywny wpływ na skuteczność prowadzonych działań,
- OWES prowadził ocenę swoich działań. (akta kontroli str. 801-802)

2.7.2. W 2019 r. na zlecenie ROPS został opracowany „Raport z badania ewaluacyjnego – ewaluacja działań realizowanych przez akredytowane OWES działające w poszczególnych subregionach w województwie podlaskim”. W podsumowaniu wyników badań wskazano, iż „OWES w Suwałkach posiada dość prostą i przejrzystą stronę internetową dobrze zaprojektowaną [...]. Miejsce świadczenia usług przez OWES w Suwałkach należy ocenić dość dobrze. Lokalizacja siedziby, jej wyposażenie czy też wrażenia estetyczne biura są na dobrym poziomie [...]. Materiały informacyjne są nt. oferowanego wsparcia są jasne i przejrzyste (audytor nie miał większych problemów z ich zrozumieniem, w jego opinii były atrakcyjne i czytelne). Obsługa klienta stoi na wysokim poziomie, choć pewne kwestie wymagają poprawy. Osoba z obsługi nie upewniła się w sposób pełny czy wszystkie przekazane informacje zostały dobrze zrozumiałe, zabrakło też dobrej zachęty do ponownego kontaktu. Przedstawione przez pracowników informacje należy ocenić dość dobrze, wszystko zostało przekazane w sposób jasny i czytelny. Wszelkie uzyskane informacje na temat użyteczności, efektywności, skuteczności i trwałości wsparcia zostały

²⁸ Cztery ośrodki wsparcia ekonomii społecznej subregionów: białostockiego, bielskiego, łomżyńskiego i suwalskiego.

ocenione wysoko". W zestawieniu rekomendacji dla wszystkich działających OWES na terenie województwa podlaskiego, wskazano między innymi, iż:

- OWES-y powinny działać w sposób bardziej biznesowy i menadżerski, aktywnie pozyskiwać chętnych do zakładania PS,
- OWES-y powinny prowadzić działania promocyjne wśród Jst na temat włączania Jst w działania na rzecz ekonomii społecznej,
- OWES-y powinny wprowadzić większą dywersyfikację tematyczną oraz podział na szkolenia skierowane dla osób zarządzających i pracowników,
- dla zwiększenia potencjału sektora ekonomii społecznej w województwie podlaskim rodzi konieczność systematycznego monitorowania działalności PS, aby diagnozować ich sytuację oraz poznawać główne problemy, z którymi mają do czynienia,
- sprawozdania z realizacji działań przez OWES nie są tworzone według tego samego klucza. Przekazywane do ROPS informacje z działalności OWES nie są porównywalne ze sobą, przez co trudno analizować i oceniać ich działania. Zaleca się ustandaryzowanie sprawozdań przekazywanych przez podlaskie OWES do ROPS tak, aby realizowane działania na rzecz PS zbierane były według tego samego klucza i zawierały analogiczne informacje. (akta kontroli str. 815-901)

Prezes Stowarzyszenia wyjaśnił, iż „w związku z przeprowadzoną ewaluacją, firma doradczą przygotowała w raporcie na stronie 61-68 wnioski i rekomendacje dotyczące działalności ośrodków wspierania ekonomii społecznej. Kadra OWES w Suwałkach zapoznała się z nimi i w działaniach, które mogły być ukierunkowane do naszego ośrodka wdrożyła je w poszczególnych obszarach, m.in. zwiększono działania informacyjne prowadzone przez kluczowych doradców biznesowych i animatorów, zorganizowano szkolenia dla jednostek samorządu terytorialnego na temat stosowania klauzul społecznych, brano udział w spotkaniach szkoleniowych i informacyjnych OWES-ów z województwa podlaskiego, z udziałem ROPS w Białymstoku oraz przygotowano szkolenia, których tematyka została ustalona z podmiotami ekonomii społecznej i dopasowana do zgłaszanych przez nie potrzeb”.

(akta kontroli str. 902)

2.7.3. Centrum współtworzące OWES współpracowało z instytucjami rynku pracy, samorządami, przedstawicielami biznesu, podmiotami sektora NGO. Zakres współpracy wynikał z celu projektu, działań i zadań, jakie miał OWES do zrealizowania w subregionie.

W ramach tej współpracy przedstawiciele ww. wymienionych podmiotów brali udział w debatach, spotkaniach, wizytach studyjnych, korzystali z doradztwa PCWES. Inicjowanie współpracy PS z biznesem komercyjnym odbywało się we współpracy z kluczowymi doradcami biznesowymi PCWES. Prezes Stowarzyszenia podał, iż „przykłady PS, które w wyniku działań PCWES współpracują z reprezentantami biznesu, to np.: 1) „Gattino” Sp. o.o. współpracuje z Pierogarnią „Rita” w Suwałkach w zakresie dostaw żywności; 2) Spółdzielnia Socjalna ART-BOX w Leszczewie podjęła współpracę z siecią sklepów budowlanych „Mrówka” w zakresie sprzedaży autorsko nadrukowanych płytek ceramicznych; 3) Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych w Augustowie współpracuje z firmą „Błysk” Marcin Dzieniszewski – zajmującą się projektowaniem i zakładaniem ogrodów w zakresie projektów wykonywanych nasadzeń terenów zielonych; 4) SS AFRA dostarcza swoje produkty do firm Herbapol oraz Dary Natury.

Osobą odpowiedzialną za koordynację działań partnerskich, był Prezes Stowarzyszenia. Za współpracę z PUP oraz właściwymi terytorialnie PCPR i OPS odpowiedzialny był partner projektu – Fundacja.

(akta kontroli str. 669-670)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie przez Centrum w ramach projektu PCWES zadań w obszarze animacji lokalnej, usług ekonomii społecznej i wsparcia przedsiębiorstw społecznych.

Centrum realizowało projekt zgodnie ze standardami akredytacyjnymi OWES uzyskując akredytację MRiPS. Posiadało schemat i regulamin organizacyjny opisujący kluczowe funkcje OWES. Zatrudniona kadra kluczowa spełniała wymogi w zakresie doświadczenia i wykształcenia oraz miała zapewniony udział w działaniach podnoszących kompetencje, tj. szkoleniach, kursach, spotkaniach, konferencjach. Umożliwiło to świadczenie usług

animacji oraz prowadzenie doradztwa kluczowego i biznesowego w zakresie odpowiadającym zgłoszonemu zapotrzebowaniu. Efektem powyższych działań było wypracowanie założeń, co do utworzenia podmiotów ekonomii społecznej przez 38 grup inicjatywnych. Centrum zapewniło w ramach projektu PCWES ofertę szkoleniową spełniającą wymagania wskazane w standardach i zgodnie ze zgłoszonymi potrzebami. Współpracowano na rzecz rozwoju ekonomii społecznej z ROPS i innymi instytucjami regionalnymi i lokalnymi.

OBSZAR 3. Przestrzeganie przepisów i procedur obowiązujących przy świadczeniu usług

3.1.1. Nabór wniosków dotacyjnych i udzielenie wsparcia finansowego był poprzedzony naborem wniosków rekrutacyjnych. Informacja o naborze rekrutacyjnym była publikowana na stronie internetowej PCWES oraz przekazywana ustnie osobom zgłaszającym się do projektu w ramach. We wniosku rekrutacyjnym osoby / podmioty zainteresowane uzyskaniem wsparcia na tworzenie miejsc pracy w nowych lub istniejących przedsiębiorstwach społecznych były zobowiązane przedstawić pomysł na planowane przedsięwzięcie. Przedmiotowe działanie pozwoliło przeprowadzić badanie potrzeb uczestników projektu. Wnioski były analizowane przez przedstawicieli partnerów konsorcjum tworzących PCWES, a następnie każdy z liderów / podmiotów trafił pod opiekę animatora. Zgodnie z wymogami „Regulaminu przyznawania środków biznesowych przez PCWES” warunkiem ubiegania się o dotację było pozytywne przejście procesu rekrutacyjnego w ścieżce dotacyjnej (pozytywnie zaopiniowany wniosek rekrutacyjny) oraz udział minimum 60% członków Grupy Inicjatywnej (GI) w cyklu szkoleniowym dla GI oraz wzięcie udziału przedstawicieli GI w indywidualnym doradztwie zawodowym oraz doradztwie w zakresie przygotowania biznesplanu. (akta kontroli str. 903-926)

3.1.2. Centrum, w ramach realizacji projektu PCWES przeprowadziło sześć naborów wniosków dotacyjnych, w ramach, których wpłynęło 27 wniosków dotacyjnych, przy czym dwa wnioski (FENIKS i DLA ZDROWIA) złożono dwukrotnie, gdyż w pierwszym naborze (nr 1/2018) nie uzyskały one minimum punktowego i zostały ocenione negatywnie. Jeden wniosek grupy inicjatywnej PERYSKOP mimo pozytywnej oceny i skierowania do dofinansowania nie uzyskał dotacji, gdyż podmiot nie zarejestrował się w KRS. Pozostałe 24 wnioski zostały pozytywnie ocenione i uzyskały dofinansowanie.

Analiza dokumentacji naboru dziesięciu wniosków o dofinansowanie wykazała, iż nabór przeprowadzono zgodnie z „Regulaminem przyznawania środków biznesowych przez PCWES”.

- Analizowane wnioski zostały poddane ocenie formalnej a następnie merytorycznej. Ocenę formalną przeprowadziło dwóch członków Komisji Oceny Wniosków (KOW), którzy przed przystąpieniem do prac podpisali deklarację bezstronności.
- Wszystkie badane wnioski zostały złożone na wymaganym formularzu, cztery wnioski z dziesięciu nie zawierały wszystkich wymaganych załączników lub zawierały braki formalne (np.: brak wymaganych podpisów lub załączników takich jak: projekt statutu, harmonogram rzeczowo-finansowy). W sprawach tych wnioskodawcy zostali poinformowani o wynikach oceny formalnej wniosku i przekazano im wykaz stwierdzonych uchybień formalnych wraz z ich opisem i wezwaniem do ich usunięcia w terminie 7 dni od dnia doręczenia informacji o brakach formalnych. Wszyscy wnioskodawcy, którym wysłano ww. wezwania poprawili wnioski i uzupełnili ich braki w wymaganym terminie uzyskując pozytywną ocenę formalną.
- Wszystkie wnioski po uzyskaniu pozytywnej oceny formalnej zostały podane ocenie merytorycznej przez dwóch członków KOW, którzy wypełnili karty oceny merytorycznej. Każdy członek KOW oceniając biznes plan wystawił oceny częściowe (oceniając: realność założeń, trwałość projektu, efektywność kosztową, wymiar społeczny) oraz końcowe wraz z przedstawieniem w formie pisemnej uzasadnienia wystawionych ocen częściowych jak i oceny końcowej. Dodatkowe punktu premiujące otrzymywały wnioski za spełnienie kryteriów dotyczących: osób niepełnosprawnych, grup planujących działalność w kluczowych sferach rozwoju Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, grup posiadających dokumenty deklarujące zlecenie usług zakładanemu

podmiotowi PS, tzw. listy intencyjne (dwa punkty za każde z nich) oraz osoby z III profilu, o którym mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy²⁹ w dostępie do rekrutacji, uczestnicy projektów z poprzednich edycji oraz wychodzący W TZ, CIS, KIS, ZAZ, placówek opiekuńczo-wychowawczych, zakładów poprawczych i karnych. Dokonanie oceny merytorycznej członek KOW potwierdzał własnoręcznym podpisem.

- Z przeprowadzonych naborów sporządzano protokół naboru wniosków, w którym odnotowano: numer i termin naboru, listę złożonych wniosków (imię i nazwisko przedstawicieli grupy inicjatywnej, formę podmiotu, numer wniosku i datę wpływu) wyniki oceny formalnej wraz z adnotacją o wystosowaniu dodatkowych zapytań do grupy inicjatywnej, listę rankingową (nazwą grupy inicjatywnej, numer złożonego wniosku, liczbę uzyskanych punktów i decyzję o przyznaniu dofinansowania).
- Dwa z dziesięciu analizowanych wniosków (grup inicjatywnych: FENIKS i DLA ZDROWIA) nie uzyskały minimum punktowego i zostały negatywnie ocenione. Wnioskodawcy tych wniosków zostali poinformowani o możliwości złożenia odwołania się od oceny zgodnie z ww. Regulaminem. Wnioskodawcy nie skorzystali z tego prawa (w kolejnym naborze złożyli poprawione wnioski uzyskując wsparcie finansowe dla swoich projektów).
- Jedna z grup inicjatywnych nie założyła podmiotu ekonomii społecznej i z tego względu nie otrzymała dofinansowania, pomimo pozytywnej oceny jej projektu.
- Siedem z ośmiu pozytywnie ocenionych projektów otrzymało wsparcie finansowe w łącznej wysokości 700.000 zł na podstawie zwartych umów o dofinansowanie. Wypłata przyznanego dofinansowania nastąpiła w terminie 14 dni od daty podpisania umowy o dotację.
- Wszystkie siedem analizowanych podmiotów, złożyło sprawozdanie z realizacji zadania w terminie nie dłuższym niż 30 dni kalendarzowych od dnia, w którym nastąpiło zakończenie wykorzystania przyznanego środków. Sprawozdania zawierały między innymi: zestawienia dokumentów finansowych dotyczących poniesionych wydatków oraz kserokopie dokumentów potwierdzających zakup (faktury lub protokołów odbioru) oraz dokumentację fotograficzną zakupionego sprzętu czy przeprowadzonego remontu.

(akta kontroli str. 927-932, 938-1077)

3.1.3. Skład ekspertów dokonujących oceny merytorycznej wniosków spełniał standardy F.4.5 oraz wymagania wniosku o dofinansowanie w ramach RPO WP. Wszyscy eksperci posiadali doświadczenie w ocenie wniosków i wymagane wykształcenie. Komisja Oceny Wniosków (KOW) została powołana zgodnie z postanowieniami Regulaminu. W skład komisji weszli eksperci dokonujący oceny wniosków oraz specjalista ds. Funduszu Rozwoju PS, któremu powierzono funkcję przewodniczącego KOW. Centrum współtworzące OWES nie wydało odrębnego aktu powołującego KOW (zasady jej pracy zostały ustalone w Regulaminie). Wszyscy zatrudnieni specjaliści oceniający wnioski, posiadali szczegółowo ustalony zakres obowiązków (załącznik do umów zlecenia).

(akta kontroli str. 933-935, 1858-1860)

3.1.4. Do udzielenia wsparcia skierowano 25 podmiotów / grup inicjatywnych. Jeden z podmiotów (PERYSKOP) nie zarejestrował działalności w Krajowym Rejestrze Sądowym, w związku z powyższym nie podpisano umowy o dofinansowanie.

W okresie realizacji projektu zawarto 24 umowy o udzielenie wsparcia dotacyjnego na utworzenie miejsc pracy (w tym jedną umowę zawarł Partner Konsorcjum tworzącego OWES – Stowarzyszenie Euroregion Niemen). Łączna kwota dofinansowania przedsięwzięć wyniosła 2 320 000,00 zł (z tego: 100 000,00 zł przedsiębiorstwu FAMACO przekazał Partner – Euroregion Niemen). Na każde miejsce pracy przyznano 20 000,00 zł. Jedynie Spółdzielnia Socjalna JEDYNECZKA wystąpiła o przyznanie dotacji w wysokości 20 000,00 zł z uwagi na to, iż chciała utworzyć tylko jedno miejsce pracy. Pozostałe wszystkie podmioty otrzymały po 100 000,00 zł, każdy podmiot tworzył 5 miejsc pracy.

²⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 1100, ze zm.

Centrum realizujące projekt PCWES zawarło także 23 umowy o udzielenie podstawowego wsparcia pomostowego na łączną kwotę 630 000 zł (obejmujące 103 osoby³⁰) udzielone przez okres pierwszych sześciu miesięcy od dnia utworzenia nowych miejsc pracy dla osób wskazanych we wniosku. Z tymi samymi podmiotami zawarto kolejne 23 umowy o udzielenie przedłużonego wsparcia pomostowego na łączną kwotę 369 600 zł (obejmujące 103 osoby) udzielone przez okres sześciu miesięcy po upływie okresu podstawowego wsparcia pomostowego dla osób wskazanych we wniosku.

Analiza naboru pięciu wniosków o przyznanie wsparcia pomostowego oraz przedłużonego wsparcia pomostowego wykazała, iż nabór przeprowadzono zgodnie z „Regulaminem przyznawania wsparcia pomostowego PCWES”.

(akta kontroli str. 933- 937, 1748-1752, 1762-1767)

3.1.5. Wszystkie dotacje inwestycyjne zostały wypłacone w pełnej kwocie, wskazanej we wniosku o dofinansowanie. Nie dochodziło do przerw w wypłacaniu wsparcia finansowego dotacyjnego. W analizowanych siedmiu sprawach wypłata dofinansowania nastąpiła w terminie 14 dni od daty podpisania umowy o przyznaniu dotacji.

(akta kontroli str. 933-937)

3.1.6. W trakcie realizacji projektu PCWES nie było przypadków rozwiązania umowy o wsparcie finansowe (dotację). Natomiast termin realizacji dziewięciu z 24 podpisanych umów został przedłużony, z tego w dwóch przypadkach został zawarty aneks do umowy zaś w kolejnych siedmiu sprawach termin wydłużono za zgodą Centrum współtworzącego OWES – co szczegółowo omówiono w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 933-937)

3.1.7. Analizowana dokumentacja siedmiu umów o przyznanie dotacji nie zawierała dokumentów potwierdzających prowadzenie czynności kontrolujących i monitorujących, między innymi w zakresie płynności finansowej podmiotu, któremu udzielono wsparcia finansowego. Prezes Stowarzyszenie podał, iż „OWES prowadził stały monitoring zgodności wykorzystania środków finansowych z warunkami zastrzeżonymi w umowie. Każdy podmiot zgodnie z umową był zobowiązany do informowania OWES o odstępstwach w wysokości wydatkowania środków w poszczególnych pozycjach harmonogramów rzeczowo-finansowych. Ponadto po zakończeniu realizacji wydatków w ramach umowy dotacyjnej każdy podmiot zmuszony był do przedłożenia zestawienia dokumentów finansowych dotyczących poniesionych wydatków oraz kserokopii dokumentów potwierdzających zakup, protokołów odbioru i do wglądu dokumentacji fotograficznej zakupionego sprzętu czy przeprowadzonego remontu. Warunki wynikające z umowy o dofinansowanie, dotyczące utrzymania miejsc pracy przez okres, co najmniej 12 miesięcy w wymiarze, co najmniej ½ etatu były monitorowane poprzez składanie w ramach wsparcia pomostowego oświadczenia (pod odpowiedzialnością karną), iż miejsca pracy są utrzymane oraz potwierdzenia opłaty ZUS i podatku od wynagrodzeń za pracowników. Każdy podmiot z chwilą zarejestrowania w KRS trafił pod skrzydła Kluczowego Doradcy Biznesowego, który to stanowił wsparcie również w zakresie prawidłowości realizacji umów dotacyjnych.

Prezes Stowarzyszenia podał dalej, iż „monitoring płynności finansowej podmiotu, któremu udzielono wsparcia finansowego był prowadzony przez Kluczowego Doradcę Biznesowego podczas nadawania statutu przedsiębiorstwa społecznego danemu podmiotowi. Ponadto Kluczowy Doradca Biznesowy na bieżąco był informowany przez zaopiekowanie podmioty o trudnościach finansowych podmiotów by pomóc znaleźć rozwiązanie”.

Centrum posiada zestawienie danych o przechodach wspieranych PES za lata 2017, 2018 i 2019, które stanowiło podstawę do wyliczenia procentowego wskaźnika wzrostu obrotów przedsiębiorstw społecznych objętych wnioskiem (wartość docelowa miała wynosić 1%, zaś uzyskano 89,42%). Wszystkie podmioty które uzyskały wsparcie pomostowe (podstawowe i przedłużone) we wnioskach o uzyskanie wsparcia przedstawiały dane o planowanych dochodach i kosztach oraz o przewidywanej płynności finansowej.

(akta kontroli str. 927-932, 933-937)

³⁰ Tj. 103 os. x 6 m-cy x 1000 zł.

3.1.8. Wyjaśniając sposób monitorowania realizacji celów społecznych Prezes Stowarzyszenia podał, iż „cele społeczne i ekonomiczne były realizowane przez wszystkie podmioty, którym udzielono wsparcia. Każdy podmiot z chwilą zarejestrowania w KRS trafił pod skrzydła Kluczowego Doradcy Biznesowego, który to monitorował w poszczególnych podmiotach realizację celów społecznych i celów ekonomicznych na bieżąco”.

(akta kontroli str. 933-937)

3.1.9. Analizowana dokumentacja siedmiu umów o przyznanie dotacji nie zawierała dokumentów potwierdzających prowadzenie monitoringu płynności finansowej podmiotu, któremu udzielono wsparcia finansowego. (akta kontroli str. 933-937, 1257-1259)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Termin realizacji siedmiu umów o przyznanie dotacji³¹ przesunięto bez zawierania aneksów do tych umów. Prezes Stowarzyszenia wyjaśnił, iż „W trakcie realizacji projektu pod nazwą „Podlaskie Centrum Wspierania Ekonomii Społecznej”, stowarzyszenie Centrum Wspierania Ekonomii Społecznej PRYZMAT zrezygnowało z aneksowania zawieranych zmian do umów z podmiotami ekonomii społecznej powstałymi w ramach realizowanego projektu. Powodem podjęcia tej decyzji było uproszczenie trwającej procedury udzielania wsparcia i dostosowanie do zgłaszanych w tym zakresie potrzeb przez podmioty ekonomii społecznej z uwagi na pojedyncze zmiany w realizowanych działaniach tych podmiotów, wynikające z zamiany osób zatrudnianych w spółdzielniach socjalnych i spółkach z o. o. Brak aneksowania w żaden sposób nie wpłynął na realizację projektu oraz przyjęte przez podmioty ekonomii społecznej zobowiązania, których dalej podstawą były zawarte umowy, na mocy, których zostały udzielone dotacje na utworzenie podmiotów. Żaden z podmiotów, z którymi zawarto umowy, nie zgłaszało w tym zakresie zastrzeżeń i postulatów, by każdą zmianę aneksować.

(akta kontroli str. 1103-1104)

Zgodnie z postanowieniami § 7 umów o przyznanie dotacji „wszelkie zmiany umowy wymagają aneksu w formie pisemnej, pod rygorem nieważności”.

OCENA CZĄSTKOWA

Centrum w ramach ww. projektu dokonało naboru i oceny formalnej oraz merytorycznej wniosków o przyznanie dofinansowania zgodnie z warunkami konkursu. Zespół ekspertów oceniających przedłożone wnioski o dofinansowanie spełniał wymagania określone w standardach w zakresie doświadczenia i wykształcenia. Wszystkie dotacje inwestycyjne zostały wypłacone w pełnej kwocie, wskazanej we wniosku o dofinansowanie. Nie dochodziło do przerw w wypłacaniu wsparcia finansowego dotacyjnego. Nadzorowano realizację umów, nie dokumentowo jednak czynności kontrolujących i monitorujących. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła przedłużenia terminu realizacji siedmiu umów o przyznanie dotacji bez zawierania aneksu do umowy, tj z naruszeniem postanowień zawartych umów o przyznanie dotacji przewidujących możliwość ich zmiany jedynie w formie pisemnej, pod rygorem nieważności.

OBSZAR

4. Osiągnięcie zakładanych efektów i trwałość oraz ocena metod ich pomiaru

4.1.1. Jakość świadczonych usług Centrum współtworzące OWES w ramach projektu PCWES była na bieżąco monitorowana poprzez badania ankietowe prowadzone wśród klientów. Odpowiedzialny za to badanie w Centrum, będącym Liderem projektu - był kluczowy doradca, a u partnerów - pracownicy wyznaczeni przez kierownika. OWES na podstawie ankiet opracowywał coroczne raporty pn. Ewaluacja efektywności i skuteczności działania Podlaskiego Centrum Wspierania Ekonomii Społecznej. Ponadto w 2019 roku ROPS zlecił opracowanie raportu z badania ewaluacyjnego OWES w województwie podlaskim (szczegółowo omówionym w pkt. 2.7.2.).

(akta kontroli str. 933-937, 1257-1259)

4.1.2. Celem głównym projektu było wzmocnienie roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa podlaskiego poprzez działania wspierające podmioty ekonomii społecznej oraz utworzenie 116 miejsc pracy w przedsiębiorcach społecznych

³¹ Zawartych z PS: Spółdzielniami Socjalnymi ART.-BOX i Avis, Hańcza, Feniks, Stowarzyszeniem Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych, Macierzanką spółka z o.o., Kubaś i Przyjaciele (Homobonus spółka z o.o.).

na terenie subregionu suwalskiego w okresie od 1 marca 2017 r. do 31 maja 2020 r. Założenia projektu nie przewidywały bezpośredniego mierzenia efektywności usług animacji lokalnej, usług rozwoju ekonomii społecznej bądź usług wsparcia przedsiębiorstw społecznych. Dla celu głównego określono trzy wskaźniki pomiaru:

- Liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia, co do utworzenia podmiotu ekonomii społecznej – 38 szt.
- Liczba nowych przedsiębiorstw społecznych – 22 szt.³²
- Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych – 116 szt.

Ponadto założono, następujące wskaźniki produktu:

- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętym wsparciem w programie – 547 osób,
- Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem – 107,
- Liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej – 10 szt.
(akta kontroli str. 178-235)

4.1.3. W końcowym wniosku o płatność (tabela wskaźników produktu i rezultatu) przedstawiono następujące dane o realizacji wskaźników:

- Liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia do utworzenia podmiotu ekonomii społecznej 38 - stopień realizacji 100%.
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętym wsparciem w programie 594 osób - stopień realizacji 108,59%.
- Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem 134 – stopień realizacji 125,23%.
- Liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej 10 szt. - stopień realizacji 100%.
- Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych 116 szt. – stopień realizacji 100%.
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) 94 osób – stopień realizacji 101,08 %.
- Procent wzrostu obrotów przedsiębiorstw społecznych objętym wsparciem – wartość docelowa miała wynosić 1% a osiągnięto – 89,42%.
(akta kontroli str. 475-526)

4.1.4. Trwałość miejsc pracy monitorowano m.in. poprzez przedkładane przez PS oświadczenia w ramach rozliczania wsparcia pomostowego i potwierdzenia opłacania składek ZUS i podatku opłacanych na przedmiotowych pracownikach. Podmioty, które otrzymały dotację w ramach OWES na utworzenie miejsc pracy zobowiązane były umową o udzielenie wsparcia na utrzymanie przedmiotowych miejsc pracy przez okres 12 miesięcy. Przedsiębiorcy zobowiązani byli do prowadzenia działalności gospodarczej w formie przedsiębiorstwa społecznego przez okres nie krótszy niż 12 miesięcy od dnia podpisania umowy. Potwierdzeniem było przedkładanie potwierdzenia opłaty składek ZUS i podatku od wynagrodzeń.
(akta kontroli str. 1783-1802)

4.1.5. W trakcie kontroli NIK zweryfikowano status uczestników projektu w badanej próbie w oparciu o informację uzyskaną od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (dotyczącą wskazania płatników składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne wybranych uczestników w dniu zgłoszenia do projektu oraz w dniu zakończenia, tj. na koniec 12 miesięcznego okresu od daty zatrudnienia). Celem weryfikacji było zbadanie trwałości miejsc pracy powstałych dzięki wsparciu OWES.

Powyższa weryfikacja wykazała, że w 24 przedsiębiorstwach społecznych utworzono 116 miejsc pracy, na których w okresie trwałości projektu zatrudniono łącznie 153 osoby. W dziewięciu z tych 24 przedsiębiorstw wszystkie zatrudnione osoby pracowały bez przerwy

³² Z tego: cztery w powiecie augustowskim, cztery w powiecie monieckim, cztery w powiecie sejneńskim, cztery w powiecie sokólskim i sześć w powiecie suwalskim.

przez okres 12 miesięcy w pozostałych wystąpiły zmiany i przerwy w zatrudnieniu na nowych utworzonych stanowiskach pracy. Z danych przedłożonych przez ZUS wynika też, iż na dzień 30 maja 2021 r. na utworzonych miejscach pracy nadal pracują 22 osoby z 116 zatrudnionych w okresie realizacji projektu, (tj. 18,9%) na nowo utworzonych miejscach pracy. Natomiast wg danych KRS na dzień 30 maja 2021 r., wspomniane 24 przedsiębiorstwa nadal były zarejestrowane w KRS, ale jedno z nich (Perspektywa Sp. z o.o.) znalazło się w likwidacji³³, a kolejne (Spółdzielnia Socjalna ART.-BOX) nie posiadało adresu do kontaktu³⁴. (akta kontroli str. 1268-1664)

Ponadto w oparciu o dane ZUS ustalono, że:

- w czterech przedsiębiorstwach dotyczących pięciu miejsc pracy, okres pomiędzy zatrudnieniem jednego pracownika a zatrudnieniem kolejnego wyniósł odpowiednio 46, 88, 94, 40 i 71 dni. W załączniku Nr 2 do Wytycznych przyjęto, że okres między ustaniem zatrudnienia jednej osoby a zatrudnieniem kolejnej, co do zasady, nie powinien przekraczać 30 dni. Okres, co do którego uznano, że nie stanowi on przeszkody w uznaniu nieprzerwanego istnienia stanowiska pracy, nie powinien być dodawany do okresu trwałości³⁵. Prezes Stowarzyszenia wyjaśnił, iż *Realizacja projektu „Podlaskie Centrum Wspierania Ekonomii Społecznej” oparta była na umowie zawartej z Podlaskim Samorządem Wojewódzkim w wyniku wyłonienia konsorcjum w konkursie na działalność ośrodków wsparcia ekonomii społecznej oraz opisanych w dokumentacji konkursu zasadach. Za miejsce pracy uznawane było stanowisko pracy, zajmowane przez osobę wskazaną w definicji przedsiębiorstwa społecznego, o której mowa w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączania społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020, istniejące w przedsiębiorstwie społecznym nieprzerwanie, przez co najmniej 12 miesięcy. Za początek istnienia miejsca pracy uznawana była data zatrudnienia pierwszej osoby lub data zawarcia umowy cywilnoprawnej na danym stanowisku z zastrzeżeniem, iż na danym stanowisku mogą zmieniać się osoby, ale muszą to być osoby, o których mowa w definicji przedsiębiorstwa społecznego zgodnie z definicją Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020. Wskaźnik uwzględniał zarówno miejsca pracy utworzone w wyniku przyznania dotacji, jak i w wyniku realizacji usług wsparcia animacyjnych i inkubacyjnych. W przypadku, gdy wśród zatrudnianego przez powstałe w ramach naszego projektu podmioty ekonomii społecznej dochodziło do zmian personelu wynikających ze zwolnień lekarskich czy świadczeń macierzyńskich, utworzone miejsce pracy dalej traktowane było, jako istniejące”.* (akta kontroli str. 1105,1268-1664)
- w Spółdzielni Socjalnej ART-BOX na jednym z utworzonych miejsc pracy zatrudniona osoba pracowała jedynie przez okres 21 dni. Na jej miejsce nie zatrudniono innej osoby. (akta kontroli str. 639-643)
- w Gryf spółce z o.o. na jednym z utworzonych miejsc pracy zatrudniono osobę, która wg danych przedłożonych przez tę Spółkę do Centrum współtworzącego OWES pracowała w okresie od 1 czerwca 2018 r. do 31 maja 2019 r. Z danych zaś ZUS wynika, iż osoba ta w powyższym okresie (trwania projektu) nie była tam zatrudniona³⁶. (akta kontroli str. 1646-1664)

4.2.1. Centrum współtworzące OWES posiadało plan działania na lata 2018 – 2020. Plan określał trzy priorytety, w każdym priorytecie cele szczegółowe i główne kierunki interwencji. Priorytet I obejmował promocję i edukację ekonomii społecznej a cele szczegółowe dotyczyły: upowszechnienia wiedzy i informacji o ekonomii społecznej oraz dobrych praktyk, budowanie więzi podmiotów ekonomii społecznej z samorządami terytorialnymi, zwiększenia

³³ Wpis z 27 maja 2021 r. dot. uchwały zgromadzenia wspólników o rozwiązaniu spółki (KRS 0000716314).

³⁴ Wpis z 16 grudnia 2020 r. wykreślający adres siedziby, bez wpisywania nowego; pozostawiono tylko nazwę miejscowości (KRS 0000729547).

³⁵ Załącznik Nr 2 Definicje wskaźników efektywnościowych OWES, Metodologia pomiaru - wskaźnik 3: liczba miejsc pracy utworzonych w wyniku działalności OWES dla osób, wskazanych w definicji PS.

³⁶ Zatrudniona była w Gryf Spółce z o.o. w okresie od 26 sierpnia 2019 r. do 30 sierpnia 2020 r.

świadomości organizacji pozarządowych w zakresie ekonomii społecznej, budowanie więzi pomiędzy ekonomią społeczną a biznesem. Priorytet II obejmował rozwój działających przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej oraz tworzenie nowych a cele szczegółowe dotyczyły: zwiększenia liczby przedsiębiorstw społecznych, usamodzielnienie się PS i podniesienie, jakości działań, wzmocnienie istniejących i tworzenie nowych podmiotów ekonomii społecznej. Priorytet III dotyczył wzmocnienia i rozwój koordynacji i współpracy instytucjonalnej w obszarze ekonomii społecznej a cele szczegółowe dotyczyły wykorzystania istniejących i pozyskanie nowych źródeł finansowania rozwoju ekonomii społecznej oraz tworzenie przystępnych i przejrzystych aktów prawnych. Założone rezultaty i wartość ustalonych wskaźników pomiaru była taka sama jak wskazana we wniosku o płatność (szczegółowo omówione w pkt. 4.1.3.). W ramach realizacji projektu PCWES prowadzony był stały monitoring i ocena mierzalnych rezultatów odzwierciedlających stopień ich osiągnięcia (akta kontroli str. 178-235)

4.2.2. Centrum współtworzące OWES (w ramach projektu PCWES) nie posiadało dokumentacji potwierdzającej wysyłanie do ROPS danych o realizacji wskaźników z wdrażania EFS. Prezes Stowarzyszenia podał, iż „PCWES na bieżąco raportował do ROPS oraz Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dane wymagane przez wyżej wymienione instytucje na temat swojej działalności. Raporty przygotowywano na podstawie formularzy przedłożonych przez powyższe instytucje. Informacje były wysyłane pocztą elektroniczną ze skrzynek pocztowych pracowników PCWES, które z uwagi na zakończenie projektu już nie istnieją, z uwagi na brak wymogów w zakresie archiwizacji przedmiotowych danych. Dane raportowane do ROPS były zawarte w dokumentach opracowywanych przez w/w instytucję i zamieszczone są na stronie internetowej ROPS pn. Monitoring „Wieloletniego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie podlaskim na lata 2013 – 2020” na poszczególne lata. (akta kontroli str. 1822)

Z opublikowanego „Monitoringu Wieloletniego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie podlaskim na lata 2013 – 2020 za rok 2019” wynika, iż został opracowany na podstawie analizy danych zastanych (desk research) oraz analizy wyników własnego badania uzupełniającego. Dane na temat stanu ekonomii społecznej pozyskano m.in. z: danych dostępnych na stronach internetowych podmiotów zaangażowanych w realizację działań WPRES, danych instytucji publicznych oraz podmiotów ekonomii społecznej, danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, danych Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, aktualnych raportów badawczych. W 2019 r. na terenie województwa podlaskiego przeprowadzono również dodatkowe badanie ankietowe. Narzędziem zastosowanym w badaniu był kwestionariusz ankiety opracowany na potrzeby monitoringu WPRES. Został on skonstruowany adekwatnie do rodzaju realizowanych zadań. Ankieta została przesłana drogą elektroniczną między innymi do OWES, utworzonego w ramach projektu PCWES. Dane z badania ankietowego uzupełnione zostały wywiadami telefonicznymi z przedstawicielami podmiotów ekonomii społecznej np. spółdzielni socjalnych czy centrów integracji społecznej oraz danymi ze sprawozdań CIS i KIS. (akta kontroli str. 1814-1821)

4.2.3. Centrum współtworzące OWES z chwilą zakończenia projektu PCWES (tj. 30 maja 2020 r.) i utratą akredytacji zaprzestał monitorowania sytuacji istniejących PS w subregionie suwalskim. Stowarzyszenie po utracie akredytacji nie zajmuje się rozwojem ekonomii społecznej. (akta kontroli str. 1833)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Zakres czynności monitorujących i kontrolnych podejmowanych przez OWES na podstawie § 6 umów dotacyjnych był niewystarczający, albowiem w przypadku dwóch z 10 analizowanych umów nie wyegzekwowano realizacji postanowień dotyczących zatrudnienia dwóch pracowników przez okres 12 miesięcy. Z danych otrzymanych z ZUS i informacji

przekazanych przez Urząd Skarbowy wynika, iż jedna osoba w powyższym okresie (trwania projektu) nie była zatrudniona³⁷ a druga zatrudniona była jedynie przez 21 dni. I tak:

a) Urząd Skarbowy w dniu 4 czerwca 2019 r., poinformował PCWES, iż w ramach czynności sprawdzających prowadzonych w Spółdzielni Socjalnej ART-BOX stwierdzono, iż w złożonej informacji PIT-11 za 2018 r. dotyczącej jednego z pracowników zostały podane nieprawdziwe dane w zakresie wypłaconych wynagrodzeń ze stosunku pracy. Płatnik pomimo niedokonywania wypłaty wynagrodzenia nienależnie pobierał i odprowadzał zaliczki na podatek dochodowy. W związku z powyższym Centrum współtworzące OWES wstrzymało wypłatę przyznanej dotacji na to miejsce pracy w kwocie 6.000 zł i zażądało 19 listopada 2019 r. zwrotu kwoty 3.600 zł³⁸. Do 14 lipca 2021 r. powyższa kwota nie została uiszczona. (akta kontroli str. 639-643)

b) W trakcie niniejszej kontroli Gryf spółka z o.o. przekazała do Centrum kopie zgłoszenia do ubezpieczenia za okres od czerwca 2018 r do maja 2019 r. Na wszystkich przekazanych 12 zgłoszeniach do ubezpieczenia społecznego widnieje data wypełnienia 7 lipca 2021 r. Prezes Stowarzyszenia wyjaśnił, iż wspomniana osoba „została wskazana przez Przedsiębiorstwo Społeczne GRYF Sp. z o.o. jako osoba zajmująca jedno z 5 stanowisk pracy utworzonych w ramach dotacji uzyskanej z PCWES (umowa o dofinansowanie o numerze 8/PCWES z dnia 28 marca 2018 r.). Przedsiębiorstwo przedłożyło orzeczenie o stopniu niepełnosprawności na potwierdzenie, iż wskazana wyżej Pani spełnia warunki PCWES do zatrudnienia w ramach przedmiotowego stanowiska pracy. Wskazany przez GRYF Sp. z o.o. okres zatrudnienia ww. osoby miał obejmować: 01.06.2018 – 31.05.2019. Następnie 27.07.2018 r. Przedsiębiorstwo Społeczne GRYF Sp. z o.o. przedłożyło kopię (potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez Prezesa Spółki) aktualnego dokumentu poświadczającego zgłoszenie Beneficjenta pomocy [...] do ZUS. Przedmiotowy dokument stanowi załącznik do umowy o udzielenie Spółce GRYF podstawowego wsparcia pomostowego (umowa nr 9/WP/PCWES z dnia 27.07.2018 roku). Następnie 20.12.2018 r. Przedsiębiorstwo Społeczne GRYF Sp. z o.o. podpisało z PCWES kolejną umowę o udzielenie przedłużonego wsparcia pomostowego, gdzie ponownie wskazano tę osobę jako pracownika zajmującego dofinansowywane stanowisko pracy. Przedmiotowy dokument stanowi załącznik do umowy o udzielenie Spółce GRYF przedłużonego wsparcia pomostowego (umowa nr 8/PWP/PCWES z dnia 20.12.2018 roku). GRYF Sp. z o.o. przy rozliczaniu wsparcia pomostowego oświadczyło, iż wszystkie osoby wykazane w umowie o przyznanie wsparcia pomostowego kontynuują zatrudnienie w przedmiotowym przedsiębiorstwie społecznym. Ponadto mailem z dnia 11.09.2019 roku GRYF Sp. z o.o. przesłało aktualizację finansowanego przez PCWES zatrudnienia wskazując, iż [...] kontynuuje zatrudnienie w Spółce w wymiarze ¼ etatu. W dniu 05 lipca 2021 roku po kontakcie telefonicznym z Członkiem Zarządu podmiotu (na etapie uzyskiwania dotacji – Prezesem Spółki) i mailowym ze wskazaniem konieczności przedłożenia RMUA (skanów) wspomnianego pracownika za okres 01.06.2018 - 31.05.2019 w terminie do 06.07.2021 do godz. 9:00. W dniu 06.07.2021 z uwagi na brak odpowiedzi ze strony podmiotu ponownie wykonano telefon, gdzie uzyskano informację, iż jest problem z wygenerowaniem przez podmiot przedmiotowych dokumentów i że Spółka wykona powyższe jak tylko to będzie możliwe do wykonania, niestety nie wskazując terminu.” Do 14 lipca 2021 r. Gryf spółka z o.o. nie wyjaśniła Centrum powodów opóźnienia zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego ww. pracownika.

Zgodnie z postanowieniami § 6 umów dotacyjnych OWES miał uprawnienia do prowadzenia czynności monitorujących i kontrolnych w zakresie prawidłowości wydatkowania przyznanej dotacji oraz prowadzenia działalności w formie przedsiębiorstwa społecznego.

Zdaniem NIK analiza przedłożonych dokumentów i informacji z ZUS wskazuje na prawdopodobieństwo, że wskazany pracownik nie był zatrudniony w przedmiotowej spółce w trakcie realizacji projektu PCWES. (akta kontroli str. 1646-1664)

³⁷ Zatrudniona była w Gryf Spółce z o.o. w okresie od 26 sierpnia 2019 r. do 30 sierpnia 2020 r.

³⁸ Spółdzielnia nie odpowiedziała na wezwanie i nie zdołano nawiązać z nią kontaktu.

O sytuacji dotyczącej Spółdzielni ART.-BOX i Gryf Sp. z o.o. powinna zostać zawiadomiona IZ, stosownie do § 12 Ogólnych warunków umów o dofinansowanie projektów ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach RPO WP na lata 2014-2020³⁹, stanowiących załącznik Nr 1 do umowy o dofinansowanie.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie osiągnięte przez PCWES efekty w związku z realizacją projektu oraz ich trwałość. Cele projektu zostały osiągnięte, bowiem – zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie utworzono 116 miejsc pracy, przy czym 114 osób zatrudnionych było przez okres trwałości projektu wynoszący 12 miesięcy. PCWES do czasu zakończenia projektu tj. 31 maja 2020 r. na bieżąco monitorował sytuację ekonomiczną i społeczną przedsiębiorstw społecznych biorących udział w projekcie oraz prowadził ewaluację usług świadczonych przez OWES i ich efektów. Jednak zakres prowadzonych czynności monitorujących i kontrolnych prowadzonych na podstawie postanowień § 6 umów dotacyjnych był niewystarczający albowiem w przypadku dwóch ze 116 utworzonych miejsc prac, nie spełniono wymogu zatrudnienia pracownika przez okres 12 miesięcy.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

- 1) Końcowe rozliczenie projektu z uwzględnieniem stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących braku zatrudnienia przez wymagany okres, dwóch pracowników.
- 2) W przypadku realizacji kolejnych projektów z zakresu ekonomii społecznej prowadzenie księgowości zgodnie z przyjętym planem kont i dokonywanie zmian zawartych umów w trybie przewidzianym ich postanowieniami.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

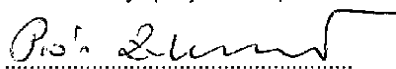
Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

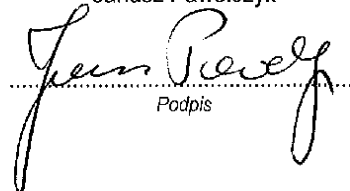
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, 9 wrzesień 2021 r.

Kontroler:
Piotr Żukowski
Główny specjalista k. p.

.....
Podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Janusz Pawelczyk

.....
Podpis

³⁹ Data: „OWU projektów dofinansowanych ze środków EFS w ramach RPO WP”.